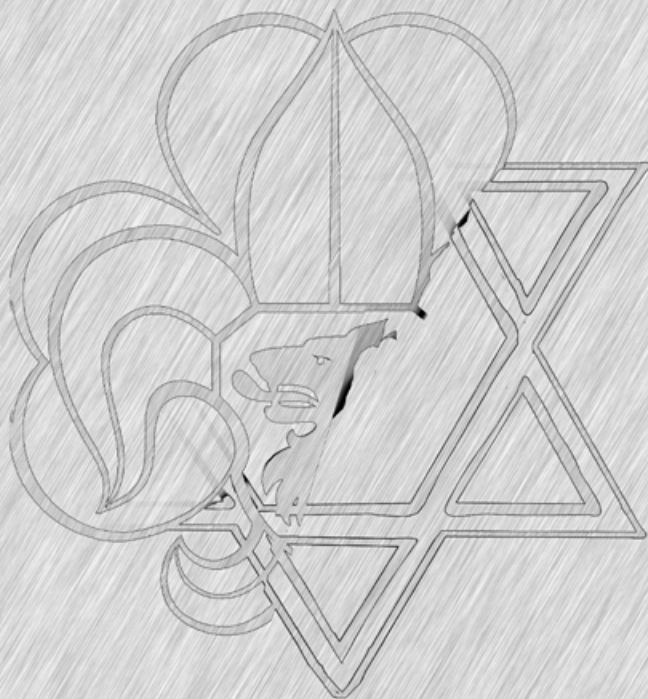

Jihočeský El Al

*osobnosti sionistického skautingu
a židovských mládežnických hnutí*

Jitka Radkovičová - Tiki

*Věnováno památce Edity Katzové – Kočky, jejího
bratra Arnošta-Pídi a dalších členů jihočeského
sionistického mládežnického hnutí El Al,
někdejším skautům,
přátelům na život a na smrt*

Vzpomeň, Bože Jizkor Elohim זכור אלוהים

Skupina členů jihočeské mládeže El Al, České Budějovice 1941; zleva: neznámá, Eva Poláková, Lilka Hebková, Dita Mayerová, Zuzana Kulková, Truda Popperová, Irena Stadlerová, Dita Katzová „Kočka“, neznámá, Jirka Meisl „Malej, Jirka Meisl „Velkej“, Ruda Stadler „Bagr“, Zdenko Roubíček, zády stojící Ruda Böhm.

[fotobírka archivu Beit Terezin; album Jiřího Meisla]

Když jsem před necelým rokem dokončovala psaní o hachšara na kopci nad Teletínem, o místě, které židovská mládež překřtila na „Gan Eden“ – což znamená „Rajská zahrada“ – něco mi říkalo, že celá ta věc se mnou ještě takzvaně není hotová. Cítila jsem, že něco přijde. Izrael je nevyčerpatelným rezervoárem příběhů, jen musí mít člověk tu správnou trpělivost, protože nové informace přicházejí postupně a o nečekané zvraty občas nebývá nouze. Pokračování příběhu o hachšara v Teletíně na sebe nechalo čekat prakticky celý rok. Když se to vezme od samého začátku, to znamená od získání první vstupní informace, bylo to dokonce let pět. A nebylo to všechno jenom a pouze o Teletíně, ale také o neslavné části skautských dějin na přelomu let 1938 a 1939, přesněji o partě členů sionistického hnutí El Al, o někdejších skautech, kteří byli ve zmíněné době donuceni odejít ze svých oddílů v Českých Budějovicích a v Táboře.

V listopadu 2018 jsem během desáté návštěvy Země zaslíbené seděla ve městě Kyriat Gat nedaleko Gazy s kamarádkou, skautkou Hankou Sternlichtovou, nad fotografiemi z Teletína (tam se v roce 1940 zemědělskou prací tužila mládež z hnutí El Al hlásícího se ke skautingu a o ní byl můj předchozí článek). Bylo to čerstvě po mohutném útoku teroristické organizace Hamas, která z pásma Gazy stovkami raket ostřelovala a pustošila izraelskou krajinu, myslí

Členové El Al na hachšara v Teletíně, léto 1940. Vlevo Dita Katzová – Kočka.

[soukromá sbírka Ruth Bondy]

mně probíhalo všechno možné a přiznávám dobrovolně, že bylo nadmíru těžké soustředit se na fotky rozložené po stole. Přesto jsem se nakonec dokázala koncentrovat natolik, abych zaznamenala Hančinu poznámku: „Ale tohle je přece Kočka...“.

Vůbec jsem netušila, kdo je Kočka. Jediný text, který jsem tehdy o dění na hachšara v Teletíně měla k dispozici, se nacházel v knize česko-izraelské spisovatelky Ruth Bondy „Víc štěstí než rozumu“¹ a ten sice nějaká jména i přezdívky obsahoval, ovšem zrovna tahle v něm nebyla. Hemžilo se to tam „Malým“, „Velkým“ a „Dlouhým“ Jirkou, objevilo se jméno Honza Brammer – a pak také zmínka o těch, kteří nepřežili: Lilka, Truda, Rudla, Jirka „Malej“ a Jirka „Dlouhej“ – z devíti členů této hachšara později v koncentracích zahynulo pět lidí. Ale že by Ruthka nějaká jména z této „teletínské“ záležitosti zmínila během našeho povídání, to si nepamatuju a zeptat se nebylo koho, protože Ruth Bondy odešla sloužit věčnou službu v listopadu 2017.

Uplynulo pár měsíců a v březnu 2019 jsem do Izraele vyrazila znovu. A na této dobrodružné výpravě jsem se jednak setkala s Dorit, dcerou Kočky – tohle setkání zorganizovala Hanka Sternlichtová – a jednak mně kamarádka Terka Maizels z archivu Beit Terezin v Givat Chaim psala, abych se určitě zastavila, protože na světlo světa vyplulo fotoalbum, které nutně

1 Bondy, Ruth. *Víc štěstí než rozumu*. Praha: Argo, 2003.

Jirka Meisl „Malej“ s kamarády na zemědělských pracích. Teletín, 1940.

[fotobíрка archivu Beit Terezin; album Jiřího Meisla]

musím vidět. Na náhody nevěřím, vím jen, že – slovy písně Wabiho Ryvolý – „Bůh tyhle věci v ruce má“ – a tak mohu napsat více o „osobách a obsazení“, protože nových případně doplňujících informací se sešlo tolik, že by byla škoda nechat je zapadnout a ležet ladem. Kromě toho si myslím, že je potřeba o těchto věcech psát, stejně tak jako je potřeba udržovat památku těch, kteří zahynuli a je potřeba vzít si z událostí minulých ponaučení do budoucna, aby nová skautská generace neopakovala staré chyby: našlápnuto k tomu má.

Pokračování příběhu o teletínské hachšara je – jak už jsem psala – rovněž příběhem dvou skupin sionistického hnutí El Al v jižních Čechách, tábořské a českobudějovické. Příběh se tak rozvětvil do nebyvalé šíře a zasáhl podstatně větší skautský segment, než jsem se původně domnívala. Stručně shrnuto: na hachšará odjeli mladí sionisté poté, co zastřešující hnutí Hechaluc poslalo vedoucímu skupiny (v tomto případě to byl Honza Brammer, student práv, kterého Němci vykopli z fakulty) instrukce k nástupu na zahájení zemědělských prací v jednom z teletínských statků. Sionistická mládež se zde realizovala nejen prací, jak ostatně vyplývalo z pojmenování místa: Gan Eden, Rajská zahrada. Právě o tom všem psala v již zmíněné knize Ruth Bondy, ale bylo to psaní jaksi – dejme tomu – akademické. Informaci detailnější, plastičtější a praktičtější, tj. popis denního programu teletínské hachšara poskytla právě Dita Katzová – Kočka ve válečném samizdatovém časopise „Klepy“, psaném a vyráběném českobudějovickou židovskou mládeží takzvaně „na koleně“ a v utajení; článek „Den na hachšarah v Teletíně“ byl publikován v sedmém čísle tohoto časopisu:

„Den na hachšarah v Teletíně začal budíkem v půl šesté, který byl ihned zastaven obratnou rukou kuchařky, která mu byla nejbližší. Hned nato byl zapálen nástroj moderní techniky, lihovařič, což šlo někdy bez obtíží, někdy s nimi a díky kterému jsme přišli k prostřenému stolu. Byl vzbuzen

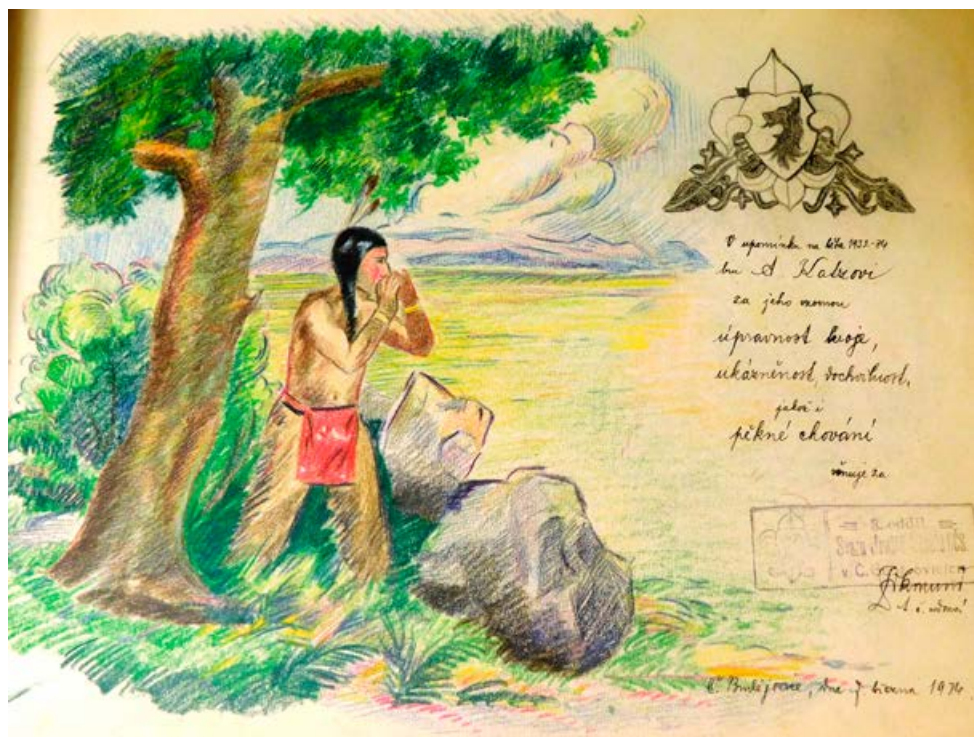
*i toranut², tj. hoch, který měl přinést co nejvíce vody a naštipat dříví. Ostatní vstali ve čtvrt na sedm. Dle počasí byly vysílány prosby. Buďto bylo škaredé, přišli obyvatelé hájovny z venku: „po-
větrnostní zprávy příznivé, bude ihned pršet, to je ale blbé, já jsem se těšil na seno“ nebo „já, tam
bude zas parák, kdyby chtělo spláchnout, já mám psát tolik dopisů...“ a podobně. Když byl konečně
přůvod do práce ukončen a připraven, přišly kuchařky a vnuly Honzovi baňku na mléko, Malý-
mu svačinu, Velkému pytlík na mouku atd. Dostávali jsme totiž ze statku deputát. [...] Po večeri
se zpívalo, hrály se hry a bylo-li hezky, šli jsme večer ještě na takzvanou Skalku, kde jsme seděli
vysoko nad Vltavou a oddávali se romantismu, zvláště pak, byla-li sebou kytara, sedělo se dlouho
do noci. Tak končil den.“³*

Z výše uvedeného textu vyplývá, že mladí si to v rámci možností užívali, aniž tušili, jak strašnou budoucnost jim osud chystá.

Členství těchto lidí v sionistické mládežnické organizaci El Al a odjezdu na hachšara však předcházely události, na které skautské hnutí hrdé být nemůže. Ani omylem. Hned napíšu proč: když na přelomu roku 1938 a 1939 probíhala mezi skauty diskuse o tom, jak v nové situaci pokračovat dál, dospělo se k závěru, že nejlépe budeme Němcům vzdorovat „v šiku“. K tomu ostatně mohutně dopomáhal tlak českých politických autorit: asi by bylo správnější napsat, že tento postoj byl českým skautům v podstatě vnucen. Ale je to omluva? Z mého úhlu pohledu spíš výmluva. Když pak v roce 1939 proběhl slučovací sjezd, nebyly do tohoto jednotného šiku přizvány židovské skautské organizace, které do té doby byly korporativními členy buď Svaz junáků skautů RČS, nebo Federace čs. skautingu. A je úplně jedno, výsledkem čeho takové jednání bylo. Také jednotlivcům židovského původu začalo být ve Svazu skautů úzko. Můj názor je, že jsme to měli „zabalit“ spolu se Židy, protože k ničemu jinému situace stejně nesměřovala, jak mohl pozorný pozorovatel v té době sledovat. Zachovali bychom si tak čistý štít.

2 Toranut, z hebrejštiny služba nebo pohotovost.

3 Klepy, č. 7, 29. 12. 1940, s. 10 a 12. Uloženo v Židovském muzeu v Praze.

Diplom, který Erna Katz (přezdívkou „Píďa“) obdržel v roce 1934 za vzornou skautskou reprezentaci.
[soukromá sbírka Dorit Vidar]

A teď zpět k mým izraelským výpravám: té letošní (2019) březnové předcházela mimo jiné mailová korespondence, kterou jsem si vyměňovala s Dorit, Koččinou dcerou, se kterou mě, jak už bylo řečeno, propojila Hanka Sternlichtová. Kromě jiného jsme se dostaly na problematiku skautingu, když jsem vysvětlovala, proč vlastně do Izraele jezdím. Dočkala jsem se překvapivé odpovědi, předkládám ji v plné znění:

„Anyhow I must tell you that my mother, Edita Katz and her elder brother Erna were devoted scouts, even before the Jewish youth movements, they participated in, and they were thrown out of the scouts, when Hitler took over, a fact which was a very big disappointment to both of them... 'We really believed that scout is a brother to a scout' and they just couldn't believe that their scout brothers would throw them out of the movement because they're Jewish...“⁴

4 Překlad anglického textu: „V každém případě ale musím říci, že moje maminka, Edita Katzová a její starší bratr Erna byli oddáni skauti, i před tím, než začala židovská mládežnická hnutí, a aktivně se do skautu zapojovali, ale přesto byli po nástupu Hitlera vyhozeni, a to pro ně bylo veliké, veliké zklamání... „My jsme skutečně věřili, že skaut je skautu bratrem“; nemohli prostě uvěřit tomu, že je jejich bratři skauti vyhodí z hnutí jenom proto, že jsou Židé...“

*Škvrnách a školicích přestoupit do roduho oddílu. Na skladei nařízení
o neříjích byl vyloučení **br. Kote**, Arnstein, Popper, Reals, Na konci
roku nastalo tedy v oddíle 29 členů.*

Eduard Kote
vol. 2

Rok 1939, nařízení o neříjích: záznam z kroniky o vyloučení členů 3. skautského oddílu v Českých Budějovicích kvůli židovskému původu.

[Zápis v kronice 3. oddílu Junáka v Českých Budějovicích]

Zcela otřesená jsem četla věty o zradě ideálů, o pocitech těch, kterých se to týkalo, a styděla jsem se do hloubi své skautské duše. To nebyla slova vyřčená do větru, nebyla to ani suchá statistická data, která občas nacházím: tady šlo o pocity konkrétních lidí v konkrétní situaci a ta situace nebyla nikterak příznivá v hodnocení – moderní mluvou řečeno – výstupů, které tehdejší skautské hnutí produkovalo.

Když jsem potom během osobního setkání s Dorit prohlížela fotoalba její maminky Dity Katzové a strýce Arnošta, nazývaného Erna, která byla během války uschovaná u sousedů a posléze převezena do Izraele, alba plná fotografií ze skautských akcí, bylo mně čím dál jasnější, že se tito dva mladí lidé se skautingem skutečně identifikovali a žili pro něj. O to horší pak pro ně byl náraz v roce 1939.

Našla jsem také „nástupovou“ fotku, protože jsem poslechla Terku Maizels a o pár dní později vyrazila do Beit Terezin v kibucu Givat Chaim Ichud, abych prozkoumala další fotoalba, z nichž jedno neslo napůl český, napůl hebrejský nápis: „Jirka Meisl (Malej), Tábor, El Al“. Skládanka se doplnila, protože popis y k jednotlivým osobám na fotografích obsahovaly mimo jiné jména i příjmení – a když jsem si vzpomněla na příslušnou pasáž z knihy Ruth Bondy, najednou to dávalo smysl, protože ta jména se ve všech případech shodovala. Ukázalo se, že větší část absolventů hachšara v Teletíně byla z jižních Čech. Okolnost, o které jsem do té doby netušila a o které jsem nic nevěděla. Náhody neexistují. A pak už

Fotoalbum Jirky Meisla – Malého, jehož obsah pomohl rozluštit a popsat „osoby a obsazení“.

[fotosbírka archivu Beit Terezin; album Jiřího Meisla]

to šlo rychle: nebyla to jen Kočka s bratrem Ernou, kteří byli vyhozeni z oddílů. Když jsem zjišťovala, koho všeho z okruhu přátel Dity Katzové se vyhazovy týkaly, vzpomněla jsem si právě na „nástupovou“ z fotografií v albu Jiřího Meisla a „docvaklo“ mně naplno o co jde, protože bylo něco podivně známého na „postoji“ lidí na snímku – a pak se mně rozsvítilo: tohle přece znám ze skautských nástupů! Když se zavelí „Pohov!“, stojíme v uvolněném postoji, nohy mírně rozkročené, ruce založené za zády, přesně tak jako lidé na obrázku... Jen ty skautské košile na fotografii chyběly.

Bylo tedy jasné, že někteří z „teletínských“ a jejich přátel byli původně skauty a následně byli z hnutí exkomunikováni; zbývalo zjistit, jaké byly jejich další osudy, případně jaké byly osudy těch, kteří ve Svazu skautů nefigurovali, ale ke skautingu „přičichli“ alespoň prostřednictvím hnutí El Al: to mělo skauting ve stanovách. Poodhalit jejich skautskou minulost mně pomohl bratr Radim Znachor řečený Fedor, kolega skautský historik z Českých Budějovic.

Zástupce vedoucího 3. oddílu v Českých Budějovicích Arnošt (Erna) Katz, skautskou přezdívkou Píďa, na táboře v roce 1937.
[soukromá sbírka Dorit Vidar]

Bratr Dity Katzové **Arnošt**, Erna, skautskou přezdívkou Píďa, byl členem českobudějovického 3. chlapeckého oddílu, ve kterém působil jako zástupce vůdce. Z oddílu, jak už víme, byl vyhozen; transportem Akb s číslem 216 odjel v dubnu 1942 do Terezína a odtud o dva roky později na podzim 1944 do Osvětimi a dále do Fürstenbergu, kde zahynul.

Vůdkyní 1. dívčího oddílu, do kterého chodila Dita Katzová-Kočka a její kamarádky, byla na sklonku 30. let **Irena Stadlerová**. Pro svůj židovský původ rovněž musela odejít z vůdcovského postu a z oddílu byla vyloučena.⁵ V Terezíně ale své vůdcovské schopnosti uplatnila: stala se jednou z madrichot⁶ v domově L 410; ještě v terezínském ghettu si vzala Viktora Kende, člena skupiny, která v době okupace vydávala v Českých Budějovicích zmíněný ilegální časopis pro židovskou mládež Klepy⁷. Oba přežili a po válce emigrovali do Spojených států.

5 Webové stránky 1. dívčího oddílu v Českých Budějovicích: <https://jednicka.skauting.cz/historie-oddilu/>

6 Madrichot (jedn. č. madricha) z hebr. vedoucí, vychovatelky

7 In: Kacer, Kathy. *Underground Reporters*. Evan Brothers, 2007, s. 155–157.

Vůdkyně 1. dívčího oddílu v Českých Budějovicích Irena Stadlerová (vlevo) s Trudou Popperovou.
[soukromá sbírka Aleny Popperové]

Bratr někdejší vůdkyně 1. oddílu **Rudolf Stadler**, předzívkou Bagr, patřil k vydavatelům ilegálního časopisu Klepy⁸, dalo by se dokonce říct, že byl v redakci hlavní osobou. Do Terezína odešel spolu s ostatními Českobudějovíčky 18. dubna 1942, do Osvětimi pak v září 1944 transportem Ek, později byl deportován do Dachau a pravděpodobně tam se jako dobrovolník přihlásil na stavbu silnice do Litoměřic; domníval se totiž, že bude blíž sestře Ireně, která zůstala v Terezíně. Jeho naděje zůstaly nenaplněny; na jaře 1945 ho kápo ubil krumpáčem.

Členem teletínské hachšara pocházejícím z Tábora byl **Rudolf Böhm**. Studium tábořského gymnázia pro svůj židovský původ nedokončil, stejně tak musel opustit skautský oddíl; realizoval se tedy v sionistickém hnutí El Al, ve kterém našel plnohodnotnou náhradu a také kamarády. Do Terezína byl Ruda deportovaný 16. listopadu 1942 trans-

portem Cb, za rok poté odjel spolu s dalšími do Osvětimi a v červnu 1944 byl přesunut do Schwarzheide, kde pracoval v továrně Brabag na výrobu pohonných hmot pro německou armádu. Z tohoto koncentračního tábora byly organizovány dva pochody smrti, Ruda se dostal do druhého, ale zesláblý organismus prostě odmítal poslouchat. A protože většina vězňů na tom byla podobně, Ruda nechtěl, aby ho kolegové podpírali, takže si ve chvíli, kdy už nemohl dál, sedl do příkopu a Němci ho zastřelili. Stalo se to 22. dubna 1945, pár dní před koncem války.⁹

Nejlepší kamarádka Kočky v předválečné době, **Lilka Hebáková**, byla rovněž členkou českobudějovického prvního dívčího oddílu.¹⁰ Po návratu z hachšara v Teletíně na podzim roku 1940 ještě chvíli setrvala v Budějovicích, aby nakonec spolu s ostatními odjela na jaře roku 1942

Vlevo pod oknem Ruda Böhm, v okně Lilka Hebáková. Teletín, léto 1940.
[fotobírka archivu Beit Terezin; album Jiřího Meisla]

8 In: Židovské muzeum v Praze:

http://collections.jewishmuseum.cz/index.php/Detail/Object/Show/object_id/3421

9 Viz <https://www.centropa.org/node/79274>

10 Webové stránky 1. dívčího oddílu v Českých Budějovicích: <https://jednicka.skauting.cz/historie-oddilu/>

do Terezína, kde se nezdržela ani týden a transportem A1 pokračovala do Lublinu. Řádění nacistů Lilka nepřežila.

Nepřežily ani další kamarádky ze stejné party českosbudějovické židovské mládeže, **Edita Mayerová**, **Eva Poláková** a **Helena Schwarzová**. Na cestě do Terezína je ještě mohlo posílovat vědomí sounáležitosti, když se setkaly na shromaždišti transportu Akb, který odjížděl z Českých Budějovic 18. dubna 1942. Spolu s Lilkou Hebákovou pak ale pokračovaly prakticky ihned dál na východ, jely 23. 4. 1942 transportem A1 směr Lublin. Nedovedu si představit, co se tam dělo, ovšem naprostou hrůzu dokumentuje počet přeživších tohoto transportu: transportováno bylo tisíc osob, přežila jedna. **Jedna.**

*Truda Popperová na Skalce (dnes vyhlídka „Máj“). Teletín, léto 1940.
[soukromá sbírka Ruth Bondy]*

Další skautkou vyloučenou z 1. českosbudějovického dívčího oddílu z rasových důvodů byla **Truda Popperová**¹¹. V albu Ruth Bondy, které jsem kdysi dávno dostala k nahlédnutí a přefocení fotografií týkajících se hnutí El A1, sedí Truda na velmi romantické fotce na Skalce (dnes vyhlídka „Máj“) nad Teletínem a zadumaně hledí do dálky. Tahle fotka velmi ostře kontrastuje s fotografií pořízenou o nějaké dva roky dříve na náměstí v Českých Budějovicích. Nevím, co jí tenkrát táhlo hlavou, možná přemýšlela o nespravedlnostech dopadajících na hlavy Židů, o nezaviněné perzekuci, které byl vystaven lid jejího národa včetně jí samotné – ale to jsou všechno pouhé spekulace. Truda nemohla tušit, co jí i jejím kamarádům chystá budoucnost, protože to tehdy netušil nikdo. Stejným transportem jako ostatní Českosbudějovičáci odjela Truda v dubnu 1942 do terezínského ghetta, odkud pak pokračovala 27. 4. do koncentráku v Izbici, kde zahynula.

Stejný osud měla **Zuzka Kulková**, rovněž zavražděná v Izbici. Z transportu Ag, kterým bylo z Terezína do Izbice deportováno 999 osob, přežili **dva lidé**.

¹¹ Webové stránky 1. dívčího oddílu v Českých Budějovicích: <https://jednicka.skauting.cz/historie-oddilu/>

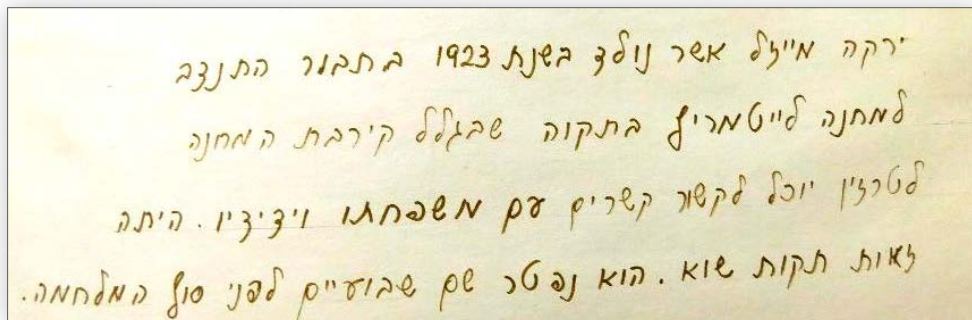

Jirka Meisl – Malej ve šťastnějších časech.
Teletín, léto 1940.
[soukromá sbírka Ruth Bondy]

Podobného osudu nebyl ušetřen ani další tábořský bratr, **Jiří Meisl** řečený Malej, rovněž člen hachšara v Teletíně; z Tábora byl do terezínského ghetta transportován v listopadu 1942 a v září roku 1944 pokračoval do Osvětimi a Kauferingu. Také on se jako dobrovolník přihlásil do litoměřického lágru „Richard“, bylo ostatně víc takových, například Petr Lang, původně jihlavák, dnes obyvatel kibucu Givat Chaim Ichud; když jsem s Petrem před časem hovořila, zjistila jsem, že byl svědkem posledních dnů Jirky Meisla: Jiří se s ním dělil o proviant z balíků, které mu z Plané nad Lužnicí do lágru posílal nejlepší kamarád.

Jak už jsem psala, Jirkovo fotoalbum jsem našla v archivu instituce Beit Terezin díky místní archivářce doktorce Tereze Maizels. Netuším, jak se do Izraele dostalo. Dodatečný zápis v tomto albu učiněný neznámou osobou říká toto: „Jirka Meisl, narozený v Táboře roku 1923, zahynul v Litoměřicích, v lágru, do kterého se přihlásil dobro-

volně, domnívaje se, že pro blízkost k Terezínu bude moci najít spojení s rodinou nebo přáteli, což byl omyl. Zahynul tam čtrnáct dní před koncem války.“¹²

Dodatečný zápis o smrti Jirky Meisla učiněný neznámou rukou.

[fotosbírka archivu Beit Terezin; album Jiřího Meisla]

12 Fotoalbum Jiřího Meisla, uložené v archivu Beit Terezin, Givat Chaim Ichud, Izrael.

Jirka Meisl – Velkej a Eva Böhmová (provdaná Meislová) na Skalce. Druhá zleva Dita Katzová – Kočka. Teletín, léto 1940.

[fotobírka archivu Beit Terezin; album Jiřího Meisla]

Nevrátil se ani **Zdenko Roubíček** z jihočeské party El Alu. Transportem Cv odjel v březnu 1943 z Prahy do Terezína a odtud za rok a půl dál do Osvětimi. Později byl přesunut do Kauferingu a jídlo přinášené od místního kováře, u kterého pracoval, pomohlo zachránit život mladšímu bráškově Karlovi. Zdenko sám bohužel v tomto vyhlazovacím táboře zahynul.

Skautkou byla i sestra Rudolfa Böhma **Eva Böhmová**, později provdaná **Meislová** (vzala si **Jirku Meisla** „Velkýho“). Z oddílu raději odešla dobrovolně ještě dřív, než ji stihli vyloučit. Tato dívka válku přežila a vrátila se domů do Tábora.

Přežila také **Dita Katzová – Kočka**: poté, co byla vyhozena ze skautského oddílu, se stala členkou hnutí El Al, byla dokonce u založení českobudějovické skupiny, ve které pracovala od samých začátků, tedy od března 1940. O ustavení skupiny se postarali lidé exkomunikovaní a vyřazení ze skautského hnutí pro svůj židovský původ, tj. lidé s podobným osudem, jaký měla ona sama – všichni ti, které jsem ve svém článku zmínila, a také mnoho jiných. Většiny akcí se účastnila českobudějovická parta společně s kamarády z Tábora, kde se sionistická

*Výmluvné. V roce 1939 ještě se skautskou lilií, v roce 1940 už bez ní. Českobudějovická a tábořská skupina El Al na společných akcích.
[soukromá sbírka Dorit Vidar]*

mládež shromažďovala kolem rabína Otty Pressla; nevím, zda byl Pressl iniciátorem vzniku této jihočeské buňky hnutí El Al, faktem nicméně je, že tato buňka pod vedením Rudolfa Böhma v Táboře působila. K pravidelné činnosti českobudějovických i tábořských patřily tzv. sichot, neboli každotýdenní setkávání a diskuse namísto klasických skautských schůzek, rovněž společné výpravy a výlety do okolní přírody, nyní už byly nazývány hebrejsky – tijulim¹³; v této fázi už byl v mysli mladých lidí přítomen sionismus jako velmi reálný způsob řešení nelehké situace, ve které se židovská populace ocitla: sionistické hnutí El Al se totiž záměrně obracelo na mladé Židy z českých asimilovaných rodin, kteří dosud o odjezdu do Palestiny vůbec nepřemýšleli – cítili se být Čechy a neviděli sebemenší důvod, proč svoji vlast opouštět. Okolnosti se však velmi rychle a radikálně měnily a myšlenka na odchod přestala být něčím do té doby nepochopitelným. Vedení El Al vědělo, že odchod je jediným způsobem, jakým lze zachránit lidské životy. Přesněji řečeno: jak zachránit židovské životy.

Postupné utahování šroubů lze vyčíst z řádků Koččina deníku, který jsem dostala k nahlednutí: být je její vyjadřování velmi úsporné, přesto tento minimalismus není schopen zakrýt otřesná fakta, se kterými se Kočka a její rodina musela vyrovnávat, stejně jako se s nově nastavenými podmínkami muselo vyrovnat celé židovské společenství v Čechách.

Kočka rovněž spolupracovala s redakcí už zmíněného ilegálního časopisu židovské mládeže Klepy (viz článek „Den na hachšarah“). Po návratu z hachšara v Teletíně pak její skupina odjela na další zemědělské práce, tentokrát do malé jihočeské vesničky Ortvínovice poblíž Českých Budějovic. I nadále se tahle parta snažila žít normální život v nenormální době, byť to bylo stále těžší – a pak přišel náraz. S hlavním českobudějovickým transportem Akb dorazila

¹³ Tijul – výlet, výprava; mn. č. tijulim.

Dita Katzová-Vidar
[soukromá sbírka Dorit Vidar]

Dita Katzová-Vidar s dcerou, vnukem a pravnučkou.
[soukromá sbírka Dorit Vidar]

Dita Katzová-Vidar s dcerami a vnučkou
[soukromá sbírka Dorit Vidar]

Dcera Dity Katzové Dorit Vidar s Hankou Sternlichtovou. Izrael, Kiryat Gat, březen 2019.
[fotoarchiv autorky]

Poděkování za spolupráci při psaní článku patří těmto mým přátelům: Hance Sternlichtové (Kiryat Gat) která všechno zařídila, hlavně pak setkání s Dorit; Dorit Vidar (Tel Aviv) za zapůjčení rodinných dokumentů – a za přátelství; Tereze Maizels, Ph.D. (Beit Terezin) za skvěle odvedenou archivářskou práci; Jiřímu Pokornému za překlady z hebrejštiny a další všestrannou pomoc a Radimu Fedorovi Znachorovi (České Budějovice) za poskytnutí relevantních informací týkajících se historie českobudějovického skautingu.

© Graficky zpracoval Marek Bárta